

Ljusbäraren

HÖSTEN 2023

*Psalmer
& barn*

Det här är Måndagsmiddag i Östad

Gråbo är representerat i nationella psalmprojektet

Hanna och Carl väljer ut nya psalmer

Kom och fira förskolan Hjärtat 20 år

Svenska kyrkan
STORA LUNDBY-ÖSTAD PASTORAT

Innehållsförteckning

- 3 Hälsning från kommunikatören**
- 4 Ny kör, terminsstarter och måndagsmiddag**
Information från barn- och ungdomsverksamheten
- 5 Tillsammans för världens barn**
Act Svenska kyrkan och Världens barn i samarbete
- 6 Psalmprojekt i Svenska kyrkan**
Hanna och Carl från Gråbo är med och väljer psalmer
- 7 Vilken är din favoritpsalm?**
Tre Östador berättar
- 10 Psalm som begrepp**
Henrik Tobin, ordförande i psalmprojektet
- 10 Bibeläventyr i Östad och Gråbo**
Grundskolorna som får lära sig om Bibeln
- 12 Öppet hus på tjuogoårsfest**
Förskolan Hjärtat i Gråbo jubilerar

Du hittar aktuell information på vår webbplats www.svenskakyrkan.se/storalundbyostad, via vårt **Nyhetsbrev** (anmäl dig på vår webbplats) och i Svenska kyrkans gratisapp **Kyrkguiden**.

Besök oss på våra sociala kanaler:

www.facebook.com/storalundbyostad
www.facebook.com/storalundbysecondhand

www.instagram.com/storalundbyostad

www.youtube.com/@storalundby-ostadpastorat1660

Ljusbäraren

ges ut av Svenska kyrkan i Stora Lundby-Östad pastorat.

Tidningen delas ut gratis till alla hushåll fyra gånger per år.

Ansvarig utgivare: Magnus Eriksson
Grafisk form: Anna Carlsson
Framsidedfoto: Adobe Stock

Pastorsexpeditionen/
Stora Lundby församlingshem
0302-49 61 00, mån–fre kl 10–12
Lundbyvägen 12, 443 43 GRÅBO
storalundbyostad@svenskakyrkan.se

Kyrkogårdsförvaltningen
Bokning av begravning och
gravadministration
0302-49 61 28, mån–fre kl 10–12
storalundbyostad.kyrkogard@svenskakyrkan.se

Östad församlingshem och prästgård
Östadsvägen 381, 443 74 SJÖVIK

Magnus Eriksson, kyrkoherde
0302-49 61 03
magnus.eriksson@svenskakyrkan.se

Sybille Birkhorst,
värdinna och second hand
0302-49 61 07
sybille.birkhorst@svenskakyrkan.se

Tina Dahllöw, diakon
0302-49 61 12
tina.dahllow@svenskakyrkan.se

Alexander Dahlquist, präst
0302-49 61 21
alexander.dahlquist@svenskakyrkan.se

Björn Nilsson, präst
0302-49 61 26
bjorn.nilsson@svenskakyrkan.se

Josefine Sjögren,
kyrkogårdsföreståndare
0302-49 61 32
josefine.sjogren@svenskakyrkan.se

För övrig personal, se webbplatsen,
www.svenskakyrkan.se/storalundbyostad

Kyrktaxi beställs dagen innan hos
Håkans El-taxi (Håkan Eriksson)
0302-400 09

ANNA CARLSSON
kommunikatör

Guds blåa moln

Som barn var jag väldigt fascinerad över en speciell rad i en psalm. Jag gick i söndagsskolan och kommer ihåg hur jag satt där i Essunga kyrka och funderade över orden vi sjöng: "och hans moln är blått det ena".

Gud hade alltså ett moln som var lite annorlunda! Det var blått, till skillnad från alla andra moln som var vita och grå. Jag tyckte det var spännande och lite märkligt. Ett sådant moln – jag föreställde mig att det var lika ljusblått som himlen en solig sommardag – det hade jag aldrig sett. Mest funderade jag på det rent optiska: hur såg man ens molnet om det hade exakt samma färg som himlen? Var det kanske osynligt för oss och bara synligt för Gud själv?

Som ni kanske förstår vid det här laget så hade jag ju missförstått själva orden i psalmen Tryggare kan ingen vara. I femte versen står det inte alls något om något blått moln. Där står det istället: "och hans mål är blott det ena", följt av strofen "barnets sanna väl allena".

Jag som barn använde varken orden blott eller mål, eller för den delen allena i mitt dagliga språk. Det gör inte barn idag heller. Psalmen talade till mig ändå. Det gör den för många. Det finns en anledning att den är så älskad och önskad till barndop, tänker jag.

Som kommunikatör är jag fascinerad av ord och hur vi människor kan få ut en betydelse och mening av de där ljuden

vi yttrar till varandra. Egentligen är det ju rätt fantastiskt att genom att låta lite eller skriva ner några krumelurer/bokstäver så kan vi få en förståelse och en bild av vad någon annan tänker och känner. Att det blir missförstånd ibland är inte konstigt alls. Snarare helt förståeligt.

I det här numret av Ljusbäraren fokuserar vi på psalmer och på barn. Här kan du få läsa om det spännande arbete som pågår med att välja ut nya psalmer till psalmboken, om förskolans jubileum och om nya aktiviteter för barn och föräldrar som vi sjösätter i höst.

Det här är det sista numret jag gör som kommunikatör i pastoratet. Det har varit roliga och lärorika år! Jag hoppas att du har fått, och får, många trevliga lässtunder med tidningen.

Ny kör i Östad

Kantor Jonas startar upp ytterligare en kör i Östad i höst, som riktar sig till mellanstadiebarn. Här tänker sig Jonas att det förutom sång och rytmik även kan bli inslag av instrument och eget musikska-pande.

Terminsstarter

Barn- och ungdomsgrupperna i båda församlingarna startar under vecka 36. Några grupper kommer att byta dag jämfört med föregående läsår. Vår webbplats är uppdaterad med dagar och tider för grupperna. Läs mer där!

Måndagsmiddag, någon?

Några gånger i höst kanske det är i Östad församlingshem du äter middag? Då bjuder nämligen Östad församling in till måndagsmiddag för barnfamiljer i anslutning till miniörerna och barnkören.

Vi vill gärna få möta hela familjen, säger Alexander, präst i Östad. Ofta möter vi ett syskon i miniörerna, ett annat i juniorerna eller på skolbesök. Någon gång träffar vi en förälder som hämtar, men vi får sällan träffa hela familjer. Det hoppas vi få göra nu.

Måndagsmiddag ska betyda att föräldrar och barn kommer till dukat bord med god mat. Efter maten blir det en aktivitet som alla gör tillsammans, barn och vuxna.

-Vi hoppas att barn och vuxna skall ha roligt och göra något tillsammans, säger församlingspedagogen Björn. Kvällen innehåller också en andakt och sång av barnkören.

Upplägget med Måndagsmiddag är nytt hos oss men finns i andra församlingar. Några kallar det Messy Church, andra spagettigudstjänst. Vi kikar på hur andra gör och lånar idéer. Första middagen blir troligen under andra halvan av september.

TILLSAMMANS FÖR VÄRLDENS BARN

SK23112 FOTO: JOSEFIN CASTERVD/IKON

Fatma är 8 år. Hon är nästan blind, har nedsatt hörsel och kan inte gå. Men tack vare en rullstol och anpassad skolgång kan hon gå i skolan varje dag.

Världens Barn är en insamlingskampanj för alla barns rätt till hälsa, skola och trygghet. Varje år engagerar sig tusentals människor för att samla in pengar. En del av pengarna från kampanjen går till Act Svenska kyrkans arbete för barn med funktionsnedsättningar i flyktinglägren i Dadaab, Kenya.

Var med du också!

svenskakyrkan.se/act/varldens-barn

PRINSAMLINGEN

VärldensBarn
Radiohjälpen 90 1950-6

act
Svenska kyrkan

Lokalborna som väljer ut framtida psalmer

Hanna Engström och Carl Sjögren är två av de tjugo personer som har handplockats för att göra ett viktigt jobb för den framtida kyrkomusiken. De ska sälla bland den stora mängden inkomna förslag till nya psalmer till psalmboken.

Text: Anna Carlsson

Vad definierar en bra psalm, frågar jag Hanna och Carl när vi ses för intervjun. Hanna är organist i Stora Lundby församling och Carl är kyrkoherde i Mölndal. Båda har blivit tillfrågade och tackat ja till att ingå i den grupp som ska granska inkomna förslag till nya psalmer. De är också de två som kommer från Göteborgs stift och av en händelse bor båda i Gråbotrakten.

De diskuterar lite och kommer fram till ungefär samma sak: en bra psalm har både en sångbar musik som man lätt kan sjunga tillsammans med andra, och en text som på något sätt uttrycker levd tro.

Musik och text ska också komplettera varandra, säger Hanna. Det ska vara en text som talar till mig personligen, som kanske inte bara är ett bibelcitat utan som säger något om vardagskristendom.

Det ska dessutom vara musik som är pedagogiskt upplagd så att den är enkel att lära sig att sjunga med i. Om allt det uppfylls så spelar det ingen roll om den skrevs för 170 år sedan,

säger Carl, den känns ändå relevant och talar till människor idag.

Det är ett spännande, men inte enbart enkelt uppdrag som Hanna och Carl tar sig an tillsammans med 18 andra personer. I den digitala brevlåda som fanns öppen under ett drygt år kom det in totalt 9 485 förslag på nya psalmer. En del psalmförslag har sållats bort då det var dubletter eller uppenbart spam, men det är ändå en stor mängd som gruppen ska gå igenom. Det är både text och musik som ska bedömas.

Gruppen representerar olika åldrar, kön, olika typer av församlingar och landsändar. Allt för att det ska bli ett så bra resultat som möjligt. Det som alla har gemensamt är ett öppet sinne, någon sorts musikalisk bakgrund och ett starkt intresse för musik i kyrkan. Många av dem är kyrkomusiker, präster eller musik/teologistuderande.

Hur kommer då jobbet att gå till? De konkreta direktiven för gruppens arbete får vi veta i höst, berättar Hanna och Carl, men vi kommer att ses fysiskt några dagar i taget och jobba i

grupper om fem personer, med minst en kyrkomusiker och en präst i varje grupp. Arbetet kommer att pågå under en lång tid. Varje grupp tar sig an drygt 2 000 psalmförslag.

Det kommer nog att bli intensiva dagar när vi ses, tror Hanna. I slutändan kanske det blir hundra psalmer som hamnar i psalmboken, gissar Carl.

Psalmprojektet har fått stort genomslag i media, mer än senaste Bibelöversättningen. Psalmer är nog helt enkelt mer folkliga än bibeltexter och ligger folk varmt om hjärtat.

OM PSALMPROJEKTET

Text: Henrik Tobin

Svenska kyrkans kyrkomöte beslöt 2016 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken.

Kyrkostyrelsen har sedan beslutat om två parallella spår:

1. en digital insamling av nya psalmer
2. en revision av Den svenska psalmboken 1986.

Insamlingen "Nya psalmer" avslutades 31 december 2022. Nu förbereds urvalsarbetet som ett antal arbetsgrupper kommer genomföra med start i höst.

Det pågår också ett förberedelsearbete när det gäller Den svenska psalmboken 1986. Det handlar bland annat om att reda ut ekonomiska och upphovsrättsliga förutsättningar.

Vi frågar

Vilken är din favoritpsalm?

KERSTIN
Tidigare körsångare
i Ekumeniska kören

Åh, det finns så många bra. Men jag tänker på en i den nya psalmboken, den som är orange. Den är skriven av Benny Andersson. Nr 851, Kärlekens tid, den är det!

Vi har sjungit den med kören och den har så fin melodi och så fin text.

HÅKAN
Förtroendevald i församlingsråd och fullmäktige

Hosianna, Davids son. Den är lite speciell eftersom den ledde mig till min första teologiska "dispyt" som jag minns.

Min farmor och jag var inte överens om var den hörde hemma: på advent – det tyckte farmor – eller inför påsken/palmsöndagen. Det tyckte 6-åriga jag.

ELEONOR
Lokalvårdare och fikafixare i Östad

Inte den blomstertid, utan den andra. En vänlig grönskas rika dräkt? Ja, den är det.

Det är en fin psalm, och den passar bra nu på sommaren. Dessutom hade vi den på vårt bröllop.

Nya psalmer och Den svenska psalmboken 1986

Gråbobon Henrik Tobin är ordförande i det nationella projekt som jobbar med att ta fram nya psalmer till psalmboken. Här skriver han om psalmen som begrepp, dess historik och framtid.

I bland får man intrycket av att nästan allt kan rymmas inom termen psalm, som om psalmen vore en fritt svävande satellit vars bana med tiden blivit alltmer slumpartad och därmed oförutsägbar. Det är alltså inte alldeles enkelt för en psalmförfattare eller tonsättare att fånga själva essensen i psalmen, samtidigt som psalmen behöver landa i funktionen, sammanhanget, gudstjänsten och sången.

VAD ÄR EN PSALM?

Termen ”psalm” är inget entydigt begrepp. Psalmerna vilar i mer än tre tusen års historia, där det israelitiska folkets ökentält bildar en gudstjänstmylla som vi via Psaltarens sånger får näring av än i dag. Men ”psalm” är i det svenskkyrkliga sammanhanget en sång som kan få hemortsrätt i Svenska kyrkans huvud-

sångbok. En sådan psalm ska stå i överensstämmelse med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära men också vara ekumeniskt öppen.

Särskilda centrala kriterier, låt oss kalla dessa för nav i kyrkans kosmos, är

- kyrkan i dess allmänlighet och Svenska kyrkan i synnerhet
- kyrkans gudstjänst
- den gemensamma sången i mindre eller större grupp; församlingen.

Psalmerna behöver också fogas in i mycket större perspektiv. Den ska

- stödja själavården och den enskildes andaktsliv
- vara en pedagogisk resurs
- kunna fungera som långsiktig kulturbärande
- utgöra en språkreferens.

EN SJUNGANDE KYRKA

När man studerar kyrkans sångliga historia bör man komma ihåg att psalmdiktningen fram till omkring 1500-talet inte främst hade målet att skapa funktionella sånger för en kristen grupp eller församling. Det handlade i stället primärt om att genom sången meditera över Guds väsen, egenskaper och närvaro.

Biskop Kyrillos av Jerusalem (ca 315–386) kan ge ett målande exempel på sådan undervisning. När han undervisar dopkandidaterna i Gravkyrkan med dess utsmyckningar och ständigt pågående sång målar han också en inre fresk.

Han säger till de församlade: ”Skåda nu uppåt med sinnets öga, föreställ er änglakörerna och Gud, alltings härskare, på sin tron, den enfödde Sonen sittande på hans högra sida och

Foton: Kristin Lidell, Jonas Tobin

Anden tillsammans med dem, troner och herradömen som utför sin tjänst, och var och en av er, man och kvinna, bland de frälsta. Låt era öron redan liksom genljuda av denna sköna sång som änglarna skall stämma upp för er som är frälsta."

Spolar vi fram historien till 1500-talet och reformatorn Martin Luther får nyttan en särskild betoning; även psalmen ska "göra nytta".

Luther skriver: "Ty inget på jorden är kraftigare än att göra de sorgsna glada, de glada sorgsna, de modfällda frimodiga; att locka de högdragna till ödmjukhet, att stilla och dämpa den heta och okontrollerade kärleken, att minska avunden och hatet; och vem kan räkna upp alla människohjärtats rörelser som regerar människorna och lockar och driver dem antingen till dygd eller

last; vidare att tygla och regera densamma sinnesrörelsen; ty, säger jag, inget är kraftigare än musiken."

PSALMSÅNGEN I FRAMTIDEN

Vart tar framtidens psalmsång vägen? Utöver Svenska kyrkan och de fristående samfundet har invandring och flyktingströmmar tagit både församlingar och civilsamhället med överraskning. Var finns psalmerna som svarar mot dessa folkgruppers behov? Och hur kan Svenska kyrkan låta sig berikas av kristna traditioner som tar med sig inspiration och fördjupning till gudstjänstfirandet?

Vart tar psalmen vägen? Svaret ligger kanske i den största av utmaningar: Att den gudstjänstfirande församlingen men också människor oavsett relation till kyrkan grips av budskapet, texterna, sångerna och musiken. Utan den gripenheten förblir psalmen stängd, hur "lyckad" en psalmbok än ser ut. Och gripenheten börjar alltid hos mig och dig.

Henrik Tobin är ordförande i den nationella grupp som tar fram nya psalmer till Den Svenska Psalmboken. Han har också varit organist i Stora Lundby församling. Han intresserar sig för gränslandet mellan teologi, liturgi och musik och kyrkomusikens idéhistoria.

Henrik Tobin har skrivit böckerna "Den underbara harmonin: aspekter på musikens teologi" och "Ett gemensamt kosmos: perspektiv på musik, liturgi och teologi".

Under delar av nittio-talet var Henrik prefekt vid Musikhögskolan vid Göteborgs universitet (nuvarande Högskolan för scen och musik).

Han var därefter under flera år verksam inom GOArt - Göteborg Organ Art Center - med ambition att verka för ett levande samspel mellan utbildning, forskning, framförande av musik och byggande av instrument, samt studera förändringsprocesser i nordeuropeisk orgelkonst.

Henrik har dessutom under många år varit redaktör för Kyrkomusikernas tidning samt varit Lärarförbundets konsult i kyrkomusikerfrågor.

Bibeläventyr i skolorna

Bibelns berättelser lärs ut i svenska skolor med hjälp av en särskild metodik, anpassad till skolans läroplan. Det är ett pedagogiskt sätt att lära ut vad Bibeln innehåller. Barnen i årskurs 4 och 5 i Östad skola och Röselidsskolan har provat.

Hur gjorde du det där? Eleverna i klassrummet på Röselidsskolan tittar på lappen som prästen och bibeläventyraren Alexander Dahlquist håller i sin hand. Alldeles nyss rev han sönder den, men nu är den hel igen och texten går att läsa. Det står BIBELN ÄR GUDS ORD. När sorlet tystnad berättar Alexander att man förstås får tro som man vill. En del tror att

Bibeln är Guds ord, andra att det är Koranen. En del tror inte att Gud finns, men oavsett vad man tror så är Bibelns berättelser spännande och viktiga om skall förstå historia, religion och kultur. För när Laleh sjunger om Goliat, ja då vet fyroorna och femmorna på Röselidsskolan och Östad skola vem Bibeln berättar att han var.

I Stora Lundby och Östad församlingar är det just nu Alexander som är aktiv som bibeläventyrare och det senaste året har Röselidsskolan testat Bibeläventyret i fyra klasser. På Östad skola är det ett återkommande inslag varje år och en del i samarbetet mellan Östad skola och Östad församling.

Bibeläventyret:

- ett icke-konfessionellt läromedel, som funnits i mer än 20 år
- något som ca 30 000 elever i årskurs 4 och 5 i Sverige är med om varje år
- en mycket kreativ och multipedagogisk metodik, som leds av utbildad och licensierad instruktör
- en del av Svenska Bibelsällskapet, vars huvudmän är alla kyrkor i Sverige, Kungliga Vitterhetsakademien och Svenska akademien.

Genom berättande, drama och rörelser får barnen möta ett stort urval av bibelberättelser från gamla testamentet. Det är Skapelseberättelsen, Abraham och Sara, fångenskapen i Egypten och Moses märkliga öde. När det är dags för de tio budorden, ja då rappar klassen med: ... *Döda inte någon det är helt åt skogen. Har du flickvän eller pojkvän se till att vara trogen...*

Klassrummet blir en karta över Bibelns länder och städer. Genesarets sjö symboliseras

med en fisk, Moses stentavlor visar platsen för Sinai berg och längst ner ligger staden Ur, fyndigt utmärkt med en klocka. Bibelböckerna i den stora bibeln öppnas allt eftersom berättelsen växer fram. I första kungaboken ligger ett pussel och två elever hjälps åt att lägga det så att Jerusalems tempel blir synligt.

Eleverna är uppmärksamma och koncentrerade. Tillsammans med Alexander kommer de faktiskt igenom hela Gamla testamentet på fyra entimmes-

lektioner. Allra sist får klassen diplom för att det klarat Bibeläventyret – GT . Då har de fått vandra genom tusen år av berättelser och fått veta en hel del om judendomens högtider och de berättelser som ligger till grund för tre världsreligioner. Och om skolan vill kommer Alexander gärna tillbaka och går igenom Nya testamentet också.

Du som är nyfiken kan läsa mer om bibeläventyret på www.bibeläventyret.se

Förskolan Hjärtat fyller 20 år

Förskolan Hjärtat i församlingshemmet i Gråbo har varit en trygg pedagogisk bas för många barn och föräldrar genom åren. Nu firar förskolan 20 år med öppet hus.

Drygt 30 barn i åldern 1–5 år går på kyrkans förskola i Stora Lundby församlingshem. Här finns två avdelningar med en trygg pedagogisk verksamhet. Förskolan har sin grund i kristna värderingar och läroplanen för förskolan. Det är en populär verksamhet med kö för att få en plats.

På förskolan arbetar man i små grupper så att alla barn ska bli sedda. Det viktigaste och mest grundläggande i vårt arbete är att ha barn som är trygga och har en god självkänsla, säger rektor Johanna Henriksson. Vår värdegrund genomsyrar varje dag vår verksamhet och är en förutsättning för att allt annat arbete ska fungera.

I år är det 20 år sedan förskolan startade med hel-dagsomsorg. Det har funnits

verksamhet för barn under skolåldern i församlingen mycket längre än så, men då i andra former. Redan från 1970-talet fanns det kyrkans barntimmar för barn som var 4–5 år gamla och kyrkans förskola för sexåringar.

När förskolan nu ordnar öppet hus i september blir det mingel med visning av verksamhet och lokaler, och såklart tårta!

Alla som vill kan få komma och se sig runt den här dagen. Särskilt välkommen är du som själv gått i förskolan Hjärtat, du som haft dina barn i förskolan eller du som arbetat här tidigare.

ÖPPET HUS

Förskolan Hjärtat
Lundbyvägen 12,
Gråbo

Torsdag 21 september
från kl 16